Կարգապահական գործ թիվ ԿԳ-26285

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի
կարգապահական հանձնաժողովի

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՍԵՐՅՈԺԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ ՔՆՆԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
(ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԳՈՐԾՈՎ)

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի **(այսուհետ՝ Պալատ)** կարգապահական հանձնաժողովը **(այսուհետ՝ Հանձնաժողով)**, Հանձնաժողովի նախագահ՝ Տաթևիկ Շալջյանի, Հանձնաժողովի զեկուցող անդամ՝ Միքայել Դանիելյանի, Հանձնաժողովի անդամներ՝ Վերոնիկա Ալեքսանյանի, Վահե Աստվածատրյանի, Կարինե Բաղդասարյանի, Գուրգեն Թորոսյանի, Կարեն Խալաթյանի, Արաքս Վարդանյանի և Վահագն Քեշիշյանի կազմով,

գրավոր ընթացակարգով քննության առնելով փաստաբան **Սուսաննա Սերյոժայի Մարգարյանին** (արտոնագիր՝ թիվ 447) **(այսուհետ՝ Փաստաբան կամ Պատասխանող)** կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ հարցը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց՝

1. <u>**Կարգապահական վարույթ հարուցելու առիթը և հիմքը.**</u>

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանական ակադեմիայի **(այսուհետ՝ Ակադեմիա)** ռեկտորի 30.04.2026թ. տեղեկանքի (մուտք Պալատ՝ 05.05.2026թ. № 1248-26) համաձայն՝ փաստաբան **Սուսաննա Սերյոժայի Մարգարյանը 2025թ. երկրորդ կիսամյակի (հուլիս-դեկտեմբեր)** ամիսներին չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի:

2. <u>**Կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին որոշումը.**</u>

Պալատի նախագահի 04.06.2026թ. թիվ 432-Ա/ԿԳ-26285 որոշմամբ կարգապահական վարույթ է հարուցվել Փաստաբանի նկատմամբ՝ «Փաստաբանության մասին» օրենքի **(այսուհետ՝ Օրենք)** 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4.1 կետի, 45.12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և Պալատի ընդհանուր ժողովի 2019 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1-Լ որոշմամբ հաստատված

փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի **(այսուհետ՝ Կանոնագիրք)** 2.8.2 ենթակետի խախտման հատկանիշներով:

11.06.2026թ. կարգապահական գործի նախապատրաստումը հանձնարարվել է Պալատի աշխատակազմի սպասարկող անձնակազմի աշխատակից Անի Վարդապետյան **(այսուհետ՝ Աշխատակից)**:

3. <u>Փաստաբանի համառոտ բացատրությունները.</u>

Սույն կարգապահական վարույթի օրինականությունն ապահովելու և արդարացի լուծման համար նշանակություն ունեցող հանգամանքները բացահայտելու նպատակով՝ 07.07.2026 թվականին Փաստաբանին առաջարկվել է՝ Օրենքի 39.5 հոդվածի 4-րդ մասին համապատասխան, գրությունը ստանալու պահից մեկշաբաթյա ժամկետում ներկայացնել կարգապահական վարույթի համար անհրաժեշտ ապացույցներ, սակայն Փաստաբանը որևէ դիրքորոշում չի ներկայացրել:

4. <u>Պալատի աշխատակազմի սպասարկող անձնակազմի Աշխատակցի եզրակացությունը և գործի հանձնումը Հանձնաժողովին.</u>

Գործի նախապատրաստման արդյունքում Աշխատակիցը 07.08.2026թ. կազմել է եզրակացություն:

Սույն կարգապահական գործը 07.08.2026թ. հանձնվել է Հանձնաժողովին:

Հանձնաժողովը 10.08.2026թ. կարգապահական գործն ընդունել է վարույթ, նշանակել է զեկուցող, ինչպես նաև կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցի մասին որոշման հրապարակման օր, այն է՝ 09.10.2026թ.:

5. <u>Գործի հանգամանքները՝ առկա ապացույցների վկայակոչմամբ.</u>

Հանձնաժողովը, ուսումնասիրելով գործում առկա գրավոր փաստաթղթերը, հաստատված է համարում հետևյալ փաստերը.

1) 2025թ. երկրորդ կիսամյակի **(հուլիս-դեկտեմբեր՝ ներառյալ)** ընթացքում Պալատի, Ակադեմիայի և Պալատի կողմից սահմանված կարգով հավատարմագրված կազմակերպությունների կողմից կազմակերպվել է 61 (վաթսունմեկ) վերապատրաստման դասընթաց: *Նշված փաստը հաստատվում է Պալատի աշխատակազմի ղեկավարի և վերապատրաստման հարցերով համակարգողի 05.08.2026թ. տեղեկանքով:*

2) Փաստաբանը 2025թ. երկրորդ կիսամյակի (հուլիս-դեկտեմբեր) ամիսներին չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի: *Սույն փաստը հաստատվում է ՀՀ փաստաբանական ակադեմիայի ռեկտորի 30.04.2026թ. տեղեկանքով:*

3) Պալատի խորհրդի 13.01.2023թ. թիվ 2/5-Լ որոշման ուժի մեջ մտնելուց հետո Փաստաբանի նկատմամբ նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթաց չանցնելու հիմքով վարույթը հարուցվել է երկրորդ անգամ: Պալատի նախագահի ժամանակավոր պաշտոնակատարի 09.01.2025 թվականի որոշմամբ հարուցված կարգապահական վարույթի արդյունքներով Հանձնաժողովը 12.05.2025 թվականի որոշմամբ Փաստաբանի նկատմամբ կիրառել է կարգապահական տույժ՝ «նկատողություն», **որը համարվում է մարված**: *Սույն փաստը հաստատվում է Պալատի աշխատակազմի ղեկավարի տեղեկանքով:*

4) Փաստաբանը 2023 թվականի երկրորդ կիսամյակից մինչև 2025 թվականի երկրորդ

կիսամյակը ներառյալ չի մասնակցել վերապատրաստման դասընթացների: *Նշված փաստը հաստատվում է վերապատրաստման հարցերով համակարգողի տեղեկանքով:*

6. <u>Հանձնաժողովի պատճառաբանված եզրակացությունը և որոշումը.</u>

Հիմք ընդունելով Հանձնաժողովի կողմից հաստատված փաստերը, կարգապահական գործը նախապատրաստող Աշխատակցի եզրակացությունը և քննարկվող իրավահարաբերությունները կարգավորող կանոնները՝ Հանձնաժողովը գտնում է, որ Փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *Փաստաբանների պալատի խնդիրներն են, ի թիվս այլնի, կազմակերպել փաստաբանի ունկնդիրների մասնագիտական ուսուցումը և փաստաբանների վերապատրաստումը:*

Օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4.1 կետի համաձայն՝ *փաստաբանը պարտավոր է սահմանված կարգով և ժամաքանակով մասնակցել սույն օրենքով նախատեսված վերապատրաստման դասընթացներին, բացառությամբ սույն օրենքով կամ փաստաբանների պալատի կանոնադրությամբ նախատեսված դեպքերի:*

Օրենքի 45.12 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *Փաստաբանը պարտավոր է անցնել փաստաբանների պալատի խորհրդի սահմանած կարգով և ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացներ, որոնք չեն կարող երկու տարվա ընթացքում քառասունութ ժամից պակաս լինել:*

Կանոնագրքի 2.8.2 ենթակետի համաձայն՝ *փաստաբանը պարտավոր է Պալատի խորհրդի կողմից սահմանված կարգով և ժամաքանակով մասնակցել Օրենքով նախատեսված վերապատրաստման դասընթացներին:*

Պալատի խորհրդի 13.01.2023թ. «Փաստաբանների վերապատրաստման, դրա համար անհրաժեշտ վճարների չափը սահմանելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» թիվ 2/5-Լ որոշման հավելվածի (այսուհետ՝ Կարգ) 9-րդ կետի համաձայն՝ *յուրաքանչյուր կիսամյակի (վեց ամսվա) համար փաստաբանը պետք է անցնի **նվազագույնը** 12 (տասներկու) ակադեմիական ժամ (այսուհետև՝ ժամ, 1 (մեկ) ակադեմիական ժամը հավասար է 40 (քառասուն) րոպեի) ժամաքանակով (այսուհետև՝ Նվազագույն ժամաքանակով) վերապատրաստման դասընթացներ:*

Կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ *վերապատրաստման դասընթացները կազմակերպվում են ըստ կիսամյակների, բացառությամբ Կարգով նախատեսված դեպքերի: Կիսամյակի հաշվարկը՝ ա) սկսվում է հունվար ամսից և ավարտվում հունիսին (ներառյալ), կամ բ) սկսվում է հուլիս ամսից և ավարտվում դեկտեմբերին (ներառյալ):*

Կարգի 47-րդ կետի համաձայն՝ *Նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթաց չանցնելու հիմքով փաստաբանի նկատմամբ առաջին անգամ հարուցված կարգապահական վարույթը կարճվում է, եթե նա գրավոր դիմում (այդ թվում՝ էլեկտրոնային փոստի միջոցով) է ներկայացրել ՀՀ փաստաբանների պալատի կարգապահական հանձնաժողովին՝ պարտավորվելով հաշվետու կիսամյակում չանցած Նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացների ժամերն անցնել հաջորդ կիսամյակում և եթե նա չի օգտվել Կարգի 46-րդ կետով նախատեսված հնարավորությունից:*

Կարգի 48-րդ կետի համաձայն՝ *Կարգի 46-րդ կամ 47-րդ կետերում նշված փաստաբանի դիմումը՝ հաջորդ կիսամյակում վերապատրաստման դասընթացներն անցնելու վերաբերյալ՝*

առաջացնում է նշված ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցելու պարտականություն: Կարգի 46-րդ կամ 47-րդ կետում նշված հիմքով հաջորդ կիսամյակում վերապատրաստման դասընթացին մասնակցելու դեպքում, փաստաբանը պետք է նախապես գրավոր տեղեկացնի ՀՀ փաստաբանների պալատի աշխատակազմի ղեկավարին՝ նշելով դասընթացի թեման, դասընթացի ամսաթիվը և մասնակցության հիմքը:

Փաստաբանի վարքի նկատմամբ հարաբերականորեն խիստ սահմանափակումները պայմանավորված են փաստաբանի մասնագիտության առանձնահատուկ բնույթով և հանրային բարձր կարգավիճակով, որը պայմանավորված է փաստաբանության՝ որպես իրավապաշտպան գործունեության մեծ կարևորությամբ:

Այս համատեքստում, առանձնակի նշանակություն է ձեռք բերում փաստաբանների շարունակական վերապատրաստումը, որը հանդիսանում է Օրենքով ամրագրված Պալատի կարևոր խնդիրներից մեկը: Ըստ այդմ, նշված խնդրի իրականացման ապահովման համար Օրենքը սահմանել է ոչ միայն վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցելու փաստաբանների պարտավորությունը, այլ նաև լիազորել է Պալատի խորհրդին, ի թիվս այլնի, նաև սահմանել փաստաբանների վերապատրաստման կարգն ու ժամաքանակը:

Նշվածի հաշվառմամբ, Կարգն իր հերթին կարգավորելով նաև փաստաբանների վերապատրաստման դասընթացներ անցնելու, այդ թվում՝ ընթացակարգի, ժամկետների, ժամերի հաշվարկի առանձնահատկությունները, սահմանել է, որ վերապատրաստման դասընթացները կազմակերպվում են ըստ կիսամյակների և ներառում են նվազագույնը 12 ակադեմիական ժամ (1 ակադեմիական ժամը հավասար է 40 րոպեի), որը փաստաբանը պետք է անցնի տվյալ կիսամյակի ընթացքում:

Ընդ որում, չնայած նրան, որ սահմանված Կարգով և ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացներին չմասնակցելն ինքնին հանդիսանում է կարգապահական խախտում և փաստաբանի համար առաջացնում է բացասական հետևանք կարգապահական տույժի տեսքով, այնուամենայնիվ, Կարգը նախատեսել է որոշակի պայմաններ, որոնց միաժամանակյա առկայության դեպքում Պալատի Հանձնաժողովն իրավասու է կարճել վերապատրաստում չանցնելու հիմքով փաստաբանի նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթը:

Մասնավորապես, Հանձնաժողովը նշված վարույթը կարող է կարճել, եթե՝

- փաստաբանի նկատմամբ նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթաց չանցնելու հիմքով վարույթը հարուցվել է առաջին անգամ,
- փաստաբանը գրավոր դիմում է ներկայացրել Հանձնաժողովին՝ պարտավորվելով հաշվետու կիսամյակում չանցած նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացների ժամերն անցնել հաջորդ կիսամյակում,
- փաստաբանը չի օգտվել Կարգի 46-րդ կետով նախատեսված հնարավորությունից:

Հարկ է ընդգծել, որ Կարգի վկայակոչված 47-րդ կետի կիրառման արդյունքներով փաստաբանի համար առաջանում է նշված ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացներին հաջորդ կիսամյակում մասնակցելու պարտականություն, որը ենթակա է կատարման փաստաբանի ընթացիկ պարտավորության հետ զուգահեռ:

Տվյալ դեպքում, Հանձնաժողովը հարկ է համարում նշել, որ Օրենքով սահմանված վերապատրաստմանը վերաբերող դրույթների կիրարկումից և Պալատի խորհրդի 13.01.2023թ. թիվ 2/5-Լ որոշմամբ հաստատված «Փաստաբանների վերապատրաստման, դրա համար անհրաժեշտ վճարների չափը սահմանելու և վճարելու կարգի» ուժի մեջ մտնելուց հետո դրանցով ամրագրված նորմերի գործողությունը տարածվում է դրանց ուժի մեջ մտնելուց հետո

գործող հարաբերությունների վրա՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան, որպիսի պայմաններում Փաստաբանի նկատմամբ վերապատրաստում չանցնելու հիմքով **առաջին անգամ** կարգապահական վարույթ հարուցվել էր **Պալատի նախագահի ժամանակավոր պաշտոնակատարի 09.01.2025 թվականի որոշմամբ**, որի արդյունքներով Հանձնաժողովը 12.05.2025 թվականի որոշմամբ Փաստաբանի նկատմամբ արդեն իսկ կիրառել էր կարգապահական տույժ՝ «նկատողություն», որը համարվում է մարված: **Ըստ այդմ, գործող կարգավորումների ու առկա փաստերի հաշվառմամբ, Փաստաբանի նկատմամբ նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթաց չանցնելու հիմքով կարգապահական վարույթ հարուցվում է արդեն երկրորդ անգամ:**

Հանձնաժողովն արձանագրում է, որ 2025 թվականի երկրորդ կիսամյակի՝ հուլիսից դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում, Պալատի, Ակադեմիայի և Պալատի կողմից սահմանված կարգով հավատարմագրված կազմակերպությունների կողմից կազմակերպվել է 61 (վաթսունմեկ) վերապատրաստման դասընթաց: Ընդ որում, թեմաները նախապես հաստատված և տեղադրված են եղել Պալատի կայքում, ինչպես նաև Պալատը մշտապես էլեկտրոնային փոստի միջոցով փաստաբաններին տեղեկացնում է վերապատրաստման դասընթացների ժամանակացույցի և առարկաների ցանկի վերաբերյալ, որպեսզի փաստաբանները կարողանան ընտրել իրենց հարմար առարկաները: Այս համատեքստում, Հանձնաժողովն արձանագրում է, որ, իրազեկված լինելով կամ առնվազն պարտավոր լինելով իրազեկված լինել Օրենքով ամրագրված վերապատրաստում անցնելու իր պարտականության մասին, ինչից բացի նաև հավելյալ ծանուցվելով վերապատրաստման դասընթացների առկայության, բովանդակության, ժամանակի ու այլնի մասին՝ Փաստաբանը խախտել է իր այդ պարտականությունը և չի մասնակցել 2025թ. երկրորդ կիսամյակի (հուլիս-դեկտեմբեր) ամիսներին պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի:

Հանձնաժողովը նաև արձանագրում է, որ Փաստաբանը օբյեկտիվորեն ունեցել է հնարավորություն հաշվետու ժամանակահատվածում անցնելու տվյալ կիսամյակի համար պարտադիր 12 (տասներկու) ակադեմիական ժամ ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացները, սակայն չի կատարել օրենքով նախատեսված պարտականությունը:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ, Հանձնաժողովը, գնահատելով սույն կարգապահական գործի քննության ընթացքում ձեռք բերված նյութերը, գալիս է այն եզրահանգման, որ Փաստաբանի վարքագծում **առկա են Օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4.1 կետի, 45.12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և Կանոնագրքի 2.8.2 ենթակետի խախտման հատկանիշները, իսկ կարգապահական վարույթը կարճելու հիմքեր՝ այդ թվում նաև Կարգի 46-48 կետերի համատեքստում, առկա չեն, քանզի առկա չեն Փաստաբանի մեղքի առկայությունը հերքող ապացույցներ, իսկ վերապատրաստում չանցնելու հիմքով կարգապահական վարույթը Փաստաբանի նկատմամբ հարուցվել է ոչ առաջին անգամ**:

7. <u>Կարգապահական տույժի ընտրությունը.</u>

Անդրադառնալով նշանակվող կարգապահական տույժի տեսակին՝ Հանձնաժողովն արձանագրում է հետևյալը:

Օրենքի 39.10 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *փաստաբանի կարգապահական պատասխանատվության հարցը քննելուց հետո փաստաբանների պալատի կարգապահական հանձնաժողովը կարող է փաստաբանի նկատմամբ կիրառել կարգապահական տույժերի հետևյալ տեսակներից մեկը, բացառությամբ սույն հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված դեպքի.*

1) նկափողություն.

2) խիստ նկափողություն.

3) լրացուցիչ վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցել.

4) տուգանք.

5) փաստաբանի արտոնագրի գործողության դադարեցում:

Օրենքի 39.10 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *փաստաբանի նկատմամբ կիրառվող կարգապահական տույժը պետք է համաչափ լինի կատարված խախտմանը: Կարգապահական տույժ կիրառելիս փաստաբանների պալատի կարգապահական հանձնաժողովը հաշվի է առնում նաև խախտման հետևանքները, փաստաբանի անձը, մեղքի աստիճանը, առկա տույժերը, փաստաբանին բնութագրող ուշադրության արժանի այլ հանգամանքներ:*

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *Լրացուցիչ վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցելու ժամաքանակը որոշում է փաստաբանների պալատի կարգապահական հանձնաժողովը: Լրացուցիչ վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցելը կարող է կիրառվել նաև որպես լրացուցիչ տույժի միջոց սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին, 2-րդ և 4-րդ կետերով նախատեսված տույժերից մեկի կիրառման հետ մեկտեղ:*

Պալատը հանդիսանում է փաստաբանների մասնագիտական, ինքնակառավարվող միավորում, որի հիմնական խնդիրներից է, ի թիվս այլնի՝ փաստաբանների շարունակական վերապատրաստման, ինչպես նաև նրանց իրավաչափ և փաստաբանական էթիկայի նորմերին համապատասխանող վարքագծի ապահովումը, որոնք իրենց հերթին հանդիսանում են նաև փաստաբանների պարտականությունները:

Ըստ այդմ, Պալատը ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցները փաստաբանների կողմից փաստաբանների պարտադիր վերապատրաստման պարտականության ապահովման իրականացման համար, որպիսի պայմաններում էլ դրա չկատարումը՝ այսինքն համապատասխան կիսամյակի ընթացքում նվազագույն ժամաքանակով վերապատրաստման դասընթացների չանցնելը, դիտարկվում է որպես կարգապահական խախտում:

Այդ խնդրի իրացման հիմնական իրավական միջոցներից մեկը Պալատի կարգապահական գործառույթն է, որը դրսևորվում է Օրենքով և Կարգապահական հանձնաժողովի գործունեության կարգով սահմանված ընթացակարգով փաստաբանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելով: Օրենքով հստակ նախատեսված են կարգապահական պատասխանատվության միջոցների այն տեսակները, որոնք Պալատն իրավասու է կիրառել կարգազանց փաստաբանների նկատմամբ: Ընդ որում, Օրենքում ամրագրված են նաև փաստաբանի պատասխանատվության անհատականացման համար կիրառելի չափանիշներ, որոնց հաշվառմամբ Պալատին իրավունք է տրվում փաստաբանի նկատմամբ կիրառել որոշակի տույժի տեսակ:

Օրենքով Պալատին վերապահված կարգապահական գործառույթից և այդ թվում փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթ իրականացնելու և կարգապահական տույժ կիրառելու իրավազորությունից հետևում է, որ Պալատը ոչ միայն իրավասու է, այլև պարտավոր է յուրաքանչյուր դեպքում իրականացնել փաստաբանի կողմից կատարված արարքի որակում Օրենքի և Կանոնագրքի շրջանակներում և դրան համապատասխան՝ նշանակել համապատասխան կարգապահական տույժ:

Այսպես, Օրենքի 39.10 հոդվածի 2-րդ մասով Պալատը պարտավոր է փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական տույժ նշանակելիս ղեկավարվել համաչափության սկզբունքով,

ինչպես նաև հաշվի առնել կարգապահական խախտման հետևանքները, իրավախախտի անձը, մեղքի աստիճանը և վերաբերելի այլ կարևոր հանգամանքներ:

Պալատի հանձնաժողովը նաև հարկ է համարում արձանագրել, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, խոսելով իրավունքների սահմանափակումների իրավաչափության մասին, առանձնացնում է հետևյալ հիմնական տարրերը՝ նպատակի իրավաչափություն, իրավաչափ նպատակի և այդ նպատակին հասնելու համար կիրառված միջոցների միջև համաչափության ողջամիտ հարաբերակցություն (Case of Khalfaoui v. France, 14.03.2000):

Սույն պարագայում Պատասխանողին նշված կարգապահական տույժին ենթարկելու իրավաչափ նպատակն Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերով Պալատի վրա դրված խնդիր-պարտականության իրացումն է՝ ապահովել փաստաբանների գիտելիքների ու հմտությունների շարունակական կատարելագործումը պարտադիր վերապատրաստումների միջոցով, իսկ փաստաբանների կողմից այդ պարտականության խախտման դեպքում՝ ապահովել նաև ՀՀ օրենսդրության և փաստաբանական էթիկայի նորմերի պահպանումը փաստաբանների նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման և կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու միջոցով: Իսկ ընտրված միջոցի համապատասխանությունը բխում է ընտրված կարգապահական տույժը նշանակելիս և Օրենքի 39.10 հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված պատասխանատվության անհատականացման չափանիշների կիրառելիս Պատասխանողի վարքագծի ծանրության, մեղքի աստիճանի և Պատասխանողի անձը բնութագրող հատկանիշների քննությունից:

Հանձնաժողովն արձանագրում է, որ 2025 թվականի երկրորդ կիսամյակի՝ հուլիսից դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում, Պալատի, Ակադեմիայի և Պալատի կողմից սահմանված կարգով հավատարմագրված կազմակերպությունների կողմից կազմակերպվել է 61 (վաթսունմեկ) վերապատրաստման դասընթաց: Ընդ որում, դասընթացների թեմաները նախապես հաստատված և տեղադրված են եղել Պալատի կայքում, ինչպես նաև Պալատը մշտապես էլեկտրոնային փոստի միջոցով փաստաբաններին տեղեկացրել է վերապատրաստման դասընթացների ժամանակացույցի և առարկաների ցանկի վերաբերյալ, որպեսզի փաստաբանները կարողանան ընտրել իրենց հարմար առարկաները: Այս համատեքստում Հանձնաժողովն արձանագրում է, որ Փաստաբանը, իրազեկված լինելով Օրենքով ամրագրված վերապատրաստում անցնելու իր պարտականության մասին, ինչպես նաև նույն հիմքով նախկինում մեկ կարգապահական վարույթի շրջանակում որոշում կայացված լինելու պայմաններում, 2025 թվականի երկրորդ կիսամյակում կրկին չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի:

Ընդ որում, Փաստաբանի նկատմամբ վերապատրաստում չանցնելու հիմքով առաջին անգամ կարգապահական վարույթ հարուցվել էր Պալատի նախագահի ժամանակավոր պաշտոնակատարի 09.01.2021 թվականի որոշմամբ, որի արդյունքներով Հանձնաժողովը 12.05.2025 թվականի որոշմամբ Փաստաբանի նկատմամբ արդեն իսկ կիրառել էր կարգապահական տույժ՝ «նկատողություն», որը համարվում է մարված: **Հետևաբար Հանձնաժողովը դրա իրավական հետևանքները չի տարածում սույն դեպքի նկատմամբ:** Միևնույն ժամանակ, Հանձնաժողովը արձանագրում է, որ.

- 2023թ. երկրորդ կիսամյակի (հուլիս-դեկտեմբեր (ներառյալ)) ընթացքում Պալատի, Ակադեմիայի և Պալատի կողմից սահմանված կարգով հավատարմագրված

կազմակերպությունների կողմից **կազմակերպվել է 102 (մեկ հարյուր երկու) վերապատրաստման դասընթաց:**

- Փաստաբանը 2023թ. երկրորդ կիսամյակի (հուլիս-դեկտեմբեր) ամիսներին չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի:
- 2025 թվականի երկրորդ կիսամյակի՝ հուլիսից դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում, Պալատի, Ակադեմիայի և Պալատի կողմից սահմանված կարգով հավատարմագրված կազմակերպությունների կողմից կազմակերպվել է 61 (վաթսունմեկ) վերապատրաստման դասընթաց:
- Փաստաբանը 2025 թվականի երկրորդ կիսամյակի՝ հուլիսից դեկտեմբեր ամիսներին, չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի:
- Փաստաբանը 2023 թվականի 2-րդ կիսամյակից չի մասնակցել վերապատրաստման դասընթացների, 2025 թվականի 1-ին կիսամյակը ներառյալ:

Տվյալ դեպքում, Հանձնաժողովը հաշվի է առնում այն, որ Փաստաբանը ոչ միայն չի մասնակցել քննարվող կիսամյանի համար կազմակերպված թվով 61 (վաթսունմեկ) վերապատրաստումներին և ոչ մեկին, այլև չի մասնակցել նախորդ կիսամյակի համար անցկացված վերապատրաստումներին, ուստի անհերքելի փաստ է, որ վերջինս մեկ ամբողջական տարվա ընթացքում չի մասնակցել վերապատրաստումներից ոչ մի դասընթացի: Բացի այդ, Փաստաբանը, վերապատրաստումներին չմասնակցելու փաստով հարուցված կարգապահական գործով, չի ներկայացրել որևէ բացատրություն և/կամ ապացույց, որով կհավաստվեր նրա կողմից այլ հավատարմագրված կառույցներում վերապատրաստումներ անցած լինելու հանգամանքը, ավելին՝ Փաստաբանն այդպիսի փաստ անգամ չի վկայակոչել: Պալատի կազմակերպած վերապատրաստումներին չմասնակցելը, ինչպես նաև այլ հավատարմագրված հաստատություններում վերապատրաստում չանցնելը՝ Փաստաբանի մեղքի բացակայության մասին պնդումների ու ապացույցների բացակայության պայմաններում, ակներև ցույց է տալիս Փաստաբանի ոչ համարժեք վերաբերմունքը Օրենսդրական իմպերատիվ կանոնակարգմանը: Վերջինս անտեսել է Փաստաբանի համար նախատեսված վերապատրաստում անցնելու օրենսդրությամբ սահմանված պարտավորությունը, ինչն, ի դեպ, վերջինիս կողմից երբևէ չի հերքվել:

Հանձնաժողովը հարկ է համարում նաև նշել, որ Փաստաբանն անգամ չի մասնակցել «Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» թեմայով վերապատրաստումների, որը յուրաքանչյուր Փաստաբան պարտավոր է տարին առնվազն չորս ժամ վերապատրաստվել՝ առանց հայեցողական լիազորության:

Նման պայմաններում, Հանձնաժողովը տեղին է համարում մեջբերել՝ ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2016թ. ապրիլի 5-ի թիվ ՍԴՈ-1263 որոշումը, որում ՀՀ սահմանադրական դատարանը նշել է. *«Ինքնանպատակ չէ այն հանգամանքը, որ ի տարբերություն 2005թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 20-րդ հոդվածի, որի 1-ին մասի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված դրույթով սահմանված էր իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, 2015թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 64-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է դիտարկվող իրավունքին, պարունակում է 2-րդ մաս, որի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված է հետևյալ դրույթը. «Իրավաբանական օգնություն ապահովելու նպատակով երաշխավորվում է անկախության, ինքնակառավարման և փաստաբանների իրավահավասարության վրա հիմնված փաստաբանության գործունեությունը»: Դրանով իսկ*

պետությունն ընդլայնել է որակյալ իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու իր պոզիտիվ պարտականության շրջանակները ***<u>սահմանադրական մակարդակի բարձրացնելով փաստաբանության որպես որակյալ իրավաբանական օգնություն տրամադրող ինստիտուտի դերը</u>»:***

Փաստաբանների տեսական գիտելիքների ամրապնդման անհրաժեշտությունն ուղղակիորեն ամրագրված է նաև Կարգի *2-րդ կետում, որի համաձայն՝ Վերապատրաստման նպատակը փաստաբանների գիտելիքի, հմտությունների և մասնագիտական պատրաստվածության բարձրացումն է:*

Փաստաբանական հմտությունների, գիտելիքի և մասնագիտական պատրաստվածության բարձրացումը փաստաբանության ինստիտուտի հանրային ընկալման առանցքային տարրերից է, ինչի բացակայությունն արժեզրկում է փաստաբանի՝ որպես իրավապաշտպան և արդարադատության կայացմանը նպաստող գործառույթներ իրականացնող անձի հասարակական նշանակությունը: Օրենքը փաստաբանին պարտավորեցնում է մշտապես բարձրացնել իր մասնագիտական բարձր որակավորումը, մասնագիտական հմտությունները և փորձը նաև վերապատրաստման միջոցով:

Վերը նշված պարտադիր վերապատրաստման դասընթացներին մասնակցելը ուղղակիորեն կապված է նաև իր վստահորդների հանդեպ ստանձնած պարտականությունների բարեխիղճ կատարման հետ, որը կրկին փաստաբանության ինստիտուտի հանրային ընկալման առանցքային տարրերից է:

Վերոնշյալի հաշվառմամբ, Հանձնաժողովը գտնում է, որ Փաստաբանն առնվազն պարտավոր էր գիտակցել իր վարքագծի ոչ իրավաչափ բնույթը ու թույլ չտալ այդպիսի վարքագիծ՝ մասնակցելով վերապատրաստման դասընթացներին:

Հանձնաժողովը գտնում է, որ սույն դեպքում ամենամեղմ՝ «նկատողություն» կարգապահական տույժի կիրառումը բավարար չի կարող համարվել: Մասնավորապես, խոսքը մեկանգամյա կամ վերապատրաստման սահմանված ժամաքանակի մասնակի չլրացման մասին չէ. Փաստաբանը մեկ ամբողջական տարվա ընթացքում չի մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման որևէ դասընթացի, իսկ սույն վարույթը նույն հիմքով նրա նկատմամբ հարուցվել է երկրորդ անգամ: Այս պայմաններում «նկատողություն» կարգապահական տույժը չի արտահայտի թույլ տրված խախտման բնույթն ու աստիճանը և չի ապահովի համարժեք կարգապահական արձագանք, փոխարենը, որպես հիմնական կարգապահական տույժ, համաչափ է «խիստ նկատողություն» կարգապահական տույժի կիրառումը:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ Փաստաբանը չի ապահովել նաև «Փաստաբանի վարքագծի կանոնները (դեոնթոլոգիա)» թեմայով սահմանված պարտադիր վերապատրաստման պահանջի կատարումը, Հանձնաժողովը, նաև խախտման հետևանքների վերացման տեսանկյունից, գտնում է, որ հիմնական կարգապահական տույժի հետ մեկտեղ անհրաժեշտ է կիրառել նաև լրացուցիչ կարգապահական տույժ՝ պարտադիր վերապատրաստման դասընթացների մասնակցություն՝ 4 ակադեմիական ժամ ժամաքանակով՝ «Դեոնթոլոգիա» թեմայով: Լրացուցիչ տույժի նման բովանդակությունը, Հանձնաժողովի գնահատմամբ, անմիջականորեն կապված է թույլ տրված խախտման բնույթի հետ և նպատակ ունի ապահովելու փաստաբանական գործունեության էթիկական պահանջների, այդ թվում նաև՝ վերապատրաստվելու անհրաժեշտության ու նշանակության վերաբերյալ գիտելիքների ամրապնդումը ու գործնական կիրառումը:

Նշված հանգամանքների համակցությամբ Հանձնաժողովը գտնում է, որ Փաստաբանի մեղքի բնույթն ու աստիճանը և անձը բնութագրող հանգամանքները հիմք են նրա նկատմամբ կիրառելու՝ որպես հիմնական կարգապահական տույժ՝ «խիստ նկատողություն», ինչպես նաև որպես լրացուցիչ կարգապահական տույժ՝ պարտադիր վերապատրաստման դասընթացների մասնակցություն՝ 4 ակադեմիական ժամ ժամաքանակով՝ «Դեոնթոլոգիա» թեմայով:

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով Օրենքի 11.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 39.7.-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի, 39.10.-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ և 3-րդ կետերի, 2-րդ և 3-րդ մասերի պահանջներով, Հանձնաժողովը՝

ՈՐՈՇԵՑ՝

1. Փաստաբան Սուսաննա Սերյոժայի Մարգարյանի (արտոնագիր թիվ 447) նկատմամբ կիրառել կարգապահական տույժ՝ «խիստ նկատողություն», ինչպես նաև լրացուցիչ տույժ՝ «պարտադիր վերապատրաստման դասընթացների մասնակցություն»՝ 4 ակադեմիական ժամ ժամաքանակով՝ «Դեոնթոլոգիա» թեմայով՝ Օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4.1 կետի, 45.12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, ինչպես նաև Կանոնագրքի 2.8.2-րդ ենթակետի պահանջների խախտման համար:

2. Հանձնարարել Հանձնաժողովի նիստերի քարտուղարին՝ սույն որոշման մասին իրազեկել Փաստաբանին:

Ծանոթություն. Սույն որոշումը կարող է բողոքարկվել ՀՀ փաստաբանների պալատի խորհուրդ կամ դատական կարգով այն ստանալու օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում այն Փաստաբանի կողմից ստանալու հաջորդ օրվանից:

ՀՀ փաստաբանների պալատի
կարգապահական հանձնաժողովի
նախագահ՝ **Տաթևիկ Շալջյան**

Թիվ ԿԳ-26285-2-Ա
09 հոկտեմբերի 2026թ.
ք.Երևան